כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה מט.

שאם נטע והבריך. פי' בקונטר' בלשון אחרון נטע האגוז ואחר כך כשנעשה נטיעה הכריך והרכיב בתילן של היתר (ה) אותו לשון עיקר ומה שהקשה בקונטר' אפי' לא הכריך והרכיב נמי לא דק דאין נקרא זה וזה גורם אלא כשניהם מענין אחד כמו הכרכת איסור בתילן היתר שניהם תילין וכמו זבל נעייה וקרקע דלעיל אבל אגוז וקרקע שני עניינים הם ומה שפירש בלשון ראשון הכריך יחור של ערלה בתילן והוי כמו ילדה הסכנה בזקנה דבטלה אין נגדו דומה לרמיה אפילו למ"ד זה וזה גורם אסור מותר סבירא ליה וכי תימא לר' יוסי שני ליה איסורא דעבודת כוכבים משאר איסורי. והתניא שדה שנודבלה בזבל של עבודת כוכבים. וכן פרה שנתפטמה בכרשיני תרומה תני חדא שדה תיזרע ופרה תשחט. והתניא אידך שדה תבור. ופרה תרזה. מאי (ו) האי קתני שדה תזרע רבנן. והא דקתני תבור רבי יוסי (אומר) [היא] אפ"ה כ) אם נזרעה שרי [אלמא] דהוא סבר זה וזה גורם מותר. ולא שני ליה בין איסורא דעבודת כוכבי לאיסורא דתרומה. ודתיבן לא לעולם לר' יוסי שני ליה בין איסורא דעבודת כוכבים לשאר איסורי. דתני מתניתא ר' אליעזר ורבנן נינהו דתנן שאור של חולין ושל תרומה שנפלו בתוך העיסה ואין באחד מהן שיעור כדי לחמץ את העיסה ונצטרפו וחימצו רבי אליעזר אומר אחר אחרון אני בא. פי' אם השאור של תרומה נפל אחרון נאסרה העיסה. ואם של חולין נפל אחרון מותר. והכמים אומרים לעולם אין העיסה אסורה אלא אם היה בשאור של תרומה שיעור כדי לחמץ לבדו. ואמר אביי לא שנו אלא שקדם וסילק את האיסור לשם אומר ר' אליעזר אם נפל שאור של חולין אחרון מותר אבל לא סילקו אסור. אלמא סבר זה וזה גורם אסור. ואעפ"כ אם קדם וסילק את השאור של תרומה שרי ר' אליעזר. והדר' וממאי דטעמא דרבי אליעזר כראביי וכו'. אלא מהא דתנן

והבריך והרכיב. (ד) אם הבריך או הרכיב יחור של ערלה בתילן זקן מותרים פירותיהן מיד אע"פ שלא מלאו להן שני עלה דזה וזה גורם מותר וה"נ אמרינן בעלמא ד) ילדה שסיכנה בזקנה בטלה. לשון אחר אם נטע האגוז של ערלה שהוא איסור הנאה ולכשיגדל ונעשה נטיעה הכריכה והרכיבה בתילן היתר מותר לאותן פירות שטוענן אחר זמן בתילן נמי ע"י התילן של היתר וקשיא לי בלא הבריך ובלא הרכיב נמי איכא זה וזה גורם אגוז דאיסור וקרקע דהיתר: **שני ליה לר' יוסי בין עבודת כוכבים לשאר איסורין.** דאע"ג דכשאר איסורין זה וזה גורם מותר ס"ל הכא אסור: **כגרשיני עבודת כוכבים.** של תקרובת עבודת כוכבים או שעבדום: **פבור.** עד שתבלה ממנה כל שכח הזבל ותהא כורה ולא יזרענה: **פרוס.** תכתש: **מאי לאו הא.** דקתני שדה תזרע ר' יוסי היא דשמעינן ליה דאמר (ה) גבי עבלה זה וזה גורם מותר ה"נ תזרע והזרעים גדלים ע"י זבל דאיסור וקרקע דהיתר (ה) דלא שאני ליה בין עבודת כוכבים לשאר איסורין וקשיא אמתני' ופרה תשחט ותאכל שלף היא היתה גדולה קודם לכן ע"י שאר אכילות: **והא.** דקתני שדה תבור רבנן היא דאמרי (ו) אף היא נעשית זבל כו' והא דשרי אמתני' זורעין תחתיה ירקות הא שייני ליה (ו) מה שמשכיח בנייה פוגם בגלל: **הא ר"א והא רבנן.** אכל לר' יוסי בעבודת כוכבים זה וזה גורם אסור ס"ל כדקתני אמתני' ואי משום שוחק וזורה הא שייני ליה לעיל ואי משום עבלה שני ליה בין עבודת כוכבים לשאר איסורין: **שאור של חולין.** ושאור אחר של תרומה: **שנפלו לתוך עיסה.** של חולין: **כדי לחמץ.** עיסה זו: **אחר אחרון אני בא.** אותו שנפל אחרון אם של חולין נפל אחרון ביטל את הראשון ומותר לזרים ואם של תרומה נפל אחרון אסור לזרים: **ואמר אביי ל"ש.** דאמר"מ אם אחרון חולין שמותר אלא שקדם וסילק את האיסור קודם נפילתו של זה שכשנפל זה ליכא למימר היתר מצטרף לאיסור להיות שיעור ליאסר ואע"פ שכבר נתן כח איסור בעיסה ולא היתה מתוקנת ע"י אחר (ה) ואם לא בשביל לאשון ואפ"ה כיון דלא הוה כו מעולם שיעור חימוץ ליכא למימר זה וזה גורם וביטל שני את הראשון: **אכל אם לא קדם וסילק את האיסור אסור.** שאע"פ שנפל היתר לבסוף אסור דזה וזה גורם אסור ולרבנן זה וזה גורם מותר: **משום דאחר אחרון אני בא.** דקסבר גמרו באיסור אסור גמרו בהיתר מותר אבל היכא דנפלו בבת אחת לעולם קאמר לך זה וזה גורם מותר ס"ל: **נעל הימנה עליה.** מן האשרה. מתני' היא: **חדש יוסף.** שהרי עשה והוחזק מאיסורי הנאה: **ישן.** שכבר הוחזק ואין היסקו לאחזקו אלא לאפוות: **יוסף.** שלא יאפה בהיסקו זה ונמצא שלא נהנה: **אפה אם הפס.** בין בחדש שלנו ואחר והסיקו בעצי היתר בין בישן בהיסקו של עצי איסור הוה ליה בתרוייהו זה וזה גורם שהפת שנאפית בו בחדש בהיסקו שני בתה ע"י גורם לאיסור שנתחזק בהן התנור מלאשיתו וגורם היתר להאי היסקו וקתני הפת אסורה לר"מ עד שיולין הני דמי עליה לאיסור ליס המלח. אלמא זה וזה גורם אסור: **אלא רבנן דשאור.** פליגי עליה ואמרי זה וזה גורם מותר דקתני אפי' נפל איסור בסוף (ו) וכ"ש נפלו בבת אחת מותר עד שיבא באיסור לבדו כדי לחמץ: **אלא לעולם הא.** דקתני שדה תזרע ר' יוסי (ו) דשמעינן ליה גבי עבלה דאמר מותר וגבי עבודת כוכבים דקאמר [מנ:] שוחק וזורה לרוח ולא שני בין עבודת כוכבים לשאר איסורין וטעמא לאו כדשנינן [מנ:] משום דאזיל לאיבוד הוא ודקשיא לך ר' יוסי דאמתני' דנבייה לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידהו דקאמריתו זה וזה גורם אסור דקאמרי אכל לא בבת אחת מפני שהכל יפה להן אודו לי נמי בימות הגשמים דאיכא נמי גורם דנבייה ורבנן אמרי ליכא גורם לאיסור דמה שהשביחו בנבייה פגמו בגלל: **בזכל עבודת כוכבים.** שבא מדם פרים ועגלים הנשחטים לעבודת כוכבים דתקרובת עבודת כוכבים הן ואסורין בהנאה אכל אמר זבל זה לעבודת כוכבים אינו נאסר כדתניא (לעיל מד:) אין הקדש לעבודת כוכבים: **הלכה כר' יוסי.** דזה וזה גורם מותר:

מתני'

מסורת הש"ס

ה) פסחים כו: ערלה יב"מ מי"ל לקמן עב: תמורה יב. כ) פסחים כ. [לקמן ע"כ]. ג) כתובות יעכ"ן,ד) [סוטה מג:]. ה) [לעיל מח:]. ו) [לעיל מנ:]. ז) [שם]. ח) [נ"ל אם]. ט) זהו דינור אחד עם הך דלמעלה. רש"ל. י) [שבת ח:]. כ) [וש"ש תוס' בילה נ: ותוס' יבמות פפ. ד"ה ומתרגמינן ותוס' סנהדרין פ. ד"ה ומתרגמינן ותוס' יבמות עד: ד"ה ומכ"ל].

הגהות הב"ח

(א) גב' גמיר בתיקולא אסור ומי גמיר בתיקולא מותר כין סלקיה: (ב) שם לדבריהם דרבנן קאמר: (ג) שם אחזו לי מיהת. נ"ב פירוש אחזו לי לבנרתי דזה חה גורם לאיסור היא ומ"ה אף ירקות בימות הגשמים אסור: (ד) רש"י ד"ה והבריך והרכיב אר הבריך: (ה) ד"ה מאי לאו וכו' וקרקע דהיתר ופרה תשחט ותאכל אכילות דלא שאני ליה בין עבודת כוכבים לשאר איסורין וקשיא אמתני' הס"ד: (ו) ד"ה אלא דבנן וכו' כפוף מותר וכ"ש נפלו בבת אחת עד שיסא: (ז) ד"ה אלא לעולם וכו' ר' יוסי היא דשמעי' וכו' ולא שני ליה בין עבודת כוכבים: (ח) תוס' ד"ה אאם נטע וכו' ראותי לשון וכו' בתילן דקן והוי כמו ילדה שסבבה מקנה דבטלה אין הנדון דומה לרמיה דסיסיא אפי' למ"ד זה חה גורם אסור מותר דכיון שסבבה מקנה בטלה וכן תשמע לשון בטלה: (ט) ד"ה אאם וכו' טעל ומעבר שני. נ"ב עיין בס' כל שעה דף לד: (י) ד"ה דהא דבנן וכו' נטע או הבריך או הרכיב לא וכו' עלמו הוא מותר: (כ) ד"ה עד שיבא וכו' מדל' אליעזר בשמע לרבנן. נ"ב ולמאר הכי דקאמר אלא דבנן דשאור שפיר פריך אלא דבנן דשאור דלמא שני ליה בין עבודת כוכבים לשאר איסורין משום דכתי למיתר דר"א דשאור ס"ל אחר האחרון אין בא אפי' לא קדם וסלקיה [דבשאר איסורין] זה חה גורם מותר אפי' לר"מ: (ל) ד"ה יוליך וכו' גרשא אחרש:

מוסף רש"י

אחר אחרון אני בא. שהוא גורם את המיתון ואם נפל האיסור בסוף אסורים (תמורה יב.). לא שנו. דאחר אחרון אני בא ואם נפל היתר בסוף מותר, אלא שקדם וסילק את האיסור. מכין שנפל בו היתר מיד, דהואיל וסילקו ועדיין לא המתין בטל ולא לו, ואע"ג דהוקיל בו קצת שיבטל זה אחרון לגמור מיתון על ידו, אעפ"כ בכר בטל לו ואם אין אחר אחר ויעיבר בו (פסחים כז.) ולא נפלא הסיבור אפילו ע"י לירוף (לקמן עב.). אבל לא קדם וסילק. וגמר על ידי שיהם ואינו יכול ליבטל, אסור, אלמא זה חה גורם אסור (פסחים כז.). משום דאחר אחרון אני בא. וטעמא משום דאזיל בתר גמר מעשה. גמרו בהיתר מותר ואפילו לא קדם וסילק לאיכא זה חה גורם, גמרו באיסור אסור, אכל בבת אחת, אם נפלו כאחת דליכא גמרו באיסור, הכי נמי דשרי, דזה חה גורם מותר (שם). יוליך הנאה לים המלח. דמי עלים, מכל מקום שמעינן ליה כל כמה דלא מתמי הנאה לים המלח מדהה הוא לפ"ק כין אחדש יוצן כין אישן כין מאיסור פת, אלמא כיון דקתני אדש יוצן אית ליה זה חה גורם אסור (שם).

עין משפט נר מצוה

סה א ב ג מרי' פ"ז מהל' עבודת כוכבים הלכ' י"ד וסמ"ג מהל' מאכלות אסורות הל' יג סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קמג סעיף יא:

רבינו חננאל

אמר רב מודה ר' יוסי שאם נטע והבריך והרכיב שמותר. והניא בהדיא דר' יוסי מודה בהא. והנה הכפניות של ערלה והאילן שניהן גורמין לזה הפרי ומודה ר' יוסי שמותר מכלל דר' יוסי זה וזה גורם מותר סבירא ליה וכי תימא לר' יוסי שני ליה איסורא דעבודת כוכבים משאר איסורי. והתניא שדה שנודבלה בזבל של עבודת כוכבים. וכן פרה שנתפטמה בכרשיני תרומה תני חדא שדה תיזרע ופרה תשחט. והניא אידך שדה תבור. ופרה תרזה. מאי האי קתני שדה תזרע רבנן. והא דקתני תבור רבי יוסי (אומר) [היא] אפ"ה אם נזרעה שרי [אלמא] דהוא סבר זה וזה גורם מותר. ולא שני ליה בין איסורא דעבודת כוכבי לאיסורא דתרומה. ודתיבן לא לעולם לר' יוסי שני ליה בין איסורא דעבודת כוכבים לשאר איסורי. דתני מתניתא ר' אליעזר ורבנן נינהו דתנן שאור של חולין ושל תרומה שנפלו בתוך העיסה ואין באחד מהן שיעור כדי לחמץ את העיסה ונצטרפו וחימצו רבי אליעזר אומר אחר אחרון אני בא. פי' אם השאור של תרומה נפל אחרון נאסרה העיסה. ואם של חולין נפל אחרון מותר. והכמים אומרים לעולם אין העיסה אסורה אלא אם היה בשאור של תרומה שיעור כדי לחמץ לבדו. ואמר אביי לא שנו אלא שקדם וסילק את האיסור לשם אומר ר' אליעזר אם נפל שאור של חולין אחרון מותר אבל לא סילקו אסור. אלמא סבר זה וזה גורם אסור. ואעפ"כ אם קדם וסילק את השאור של תרומה שרי ר' אליעזר. והדר' וממאי דטעמא דרבי אליעזר כראביי וכו'. אלא מהא דתנן

ו) ל"ל מאי לאו דקתני שדה תזרע וכו'.

כ) פי' רבינו פה האי אלא מפרש"י ותוס' אלא דגם בנייתא הנמיה סברה דזה חה גורם מותר ולא פליגי דק בלמתלא וע"ש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com